

Eredmények és tervek az értékmentés szolgálatában

Tarnóczy Mariann
MTA Határon Túli Magyarok Titkársága
osztályvezető

államnemzet – kultúrnemzet

A rendszerváltás utáni politikai-gazdasági-társadalmi átalakulások során megfogalmazódott végre nyíltan az a gondolat, hogy a magyar nemzet határai nem esnek egybe a magyar államhatárokkal, s a magyar határokon kívüli magyarok is a magyar nemzet részei. Ez az álláspont jelenik meg több területen, az államnemzeti felfogást felváltja a kultúrnemzeti szemlélet, az Akadémián is és másutt is.

MTAtv. 3. §

[(1) Az Akadémia közfeladatai a következők:]

- i) **kapcsolatot tart a külföldön élő magyar nyelvű és tárgyú tudományos kutatások művelőivel, támogatja a határon túli magyar tudományosságot;**

Asz. 5. §

- (1) Az Akadémia kapcsolatot tart külső tagjaival és a köztestület külső tagjaival, továbbá minden, magát magyarnak valló, tudományos alkotómunkával foglalkozó, e kapcsolattartásra igényt tartó személlyel. E kapcsolattartás szakmai feladatait a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság (MTKEB) látja el. Az ehhez szükséges adminisztratív munkát az MTA Titkárságának határon túli magyarokért felelős szervezeti egysége végzi.
- (2) Az Akadémia az (1) bekezdésben foglaltak keretében a magyar tudományos műhelyeket, célprogramjaikat és a tudomány ottani magyar művelőit – különösen, de nem kizárólagosan – ösztöndíjakkal, díjkitűzéssel, céltámogatással segítheti.
- (3) A külső tagok támogatásának mértékéről az Elnökség határozattal dönt.

MTA Alapszabály

12. §

- (3) **Külső taggá** az a külföldön élő tudós választható, aki nem vagy nem csak magyar állampolgár, magát magyarnak vallja, tudományát elismerten és különösen magas színvonalon, alkotó módon műveli, és szoros kapcsolatot tart a magyar tudományos élettel.

23. §

- (1) A **köztestület külső tagjává** olyan személy válhat, aki Magyarországon vagy hazájában elismert tudományos fokozattal rendelkezik, külföldön él, nem vagy nem csak magyar állampolgár, magát magyarnak vallja, tudományát alkotó módon műveli, és kapcsolatot tart a magyar tudományos élettel.

Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság

Elnök: Kocsis Károly, 2011

Románia:

Benedek József 2011 (2005-2006)

Biró A. Zoltán, 2005

Dávid László, 2007

Péntek János, 2002

Sipos Gábor, 2010

Veres Valér, 2008

Szlovákia:

Dusza János, 2010

Liszka József, 2002

Szarka László, 1996

Vančoné Kremmer Ildikó, 2010

Szerbia:

Berényi János, 2008

Gábrity Molnár Irén, 2005

Györe Zoltán, 2011

Ukrajna:

Cserniczkó István, 2008

Spenik Sándor, 2011

Horvátország:

Lábadi Zsombor, 2011

Petrik József, 2011

Szlovénia:

Bence Lajos, 2008

Kolláth Anna, 2011

Ausztria:

Deák Ernő, 2008

Kelemen László, 2011

Magyarország

Balogh Margit, 2008

Gyáni Gábor, 2011

Horváth Gyula, 2005

Kontra Miklós, 1996

Tóth Pál Péter, 2005

Magyar Tudományosság a Kárpát-medencén Kívül Albizottság

B. Nagy János	Belgium
Barabási Albert László	Amerikai Egyesült Államok
Békés Ferenc	Ausztrália
Bergou János	Amerikai Egyesült Államok
Deák Ernő	Ausztria
Deák István	Amerikai Egyesült Államok
Frühling János	Belgium
Fülemile Ágnes	Amerikai Egyesült Államok (Mo.)
Gosztonyi György	Németország
Gömöri György	Nagy-Britannia
Gulyás Balázs	Svédország
Kovács Magdolna	Finnország
Kúnos György	Amerikai Egyesült Államok
Ludányi András	Amerikai Egyesült Államok
Nagy Éva	Kanada
Némethy-Kesserű Judit	Amerikai Egyesült Államok
Oplatka Gábor	Svájc
Pongor Sándor	Olaszország
Róbert László	Franciaország
Somogyi Árpád	Németország
Záborszky László	Amerikai Egyesült Államok

Domus Kuratórium

Elnök: Paládi-Kovács Attila akadémikus, MTA Néprajzi Kutatóintézet

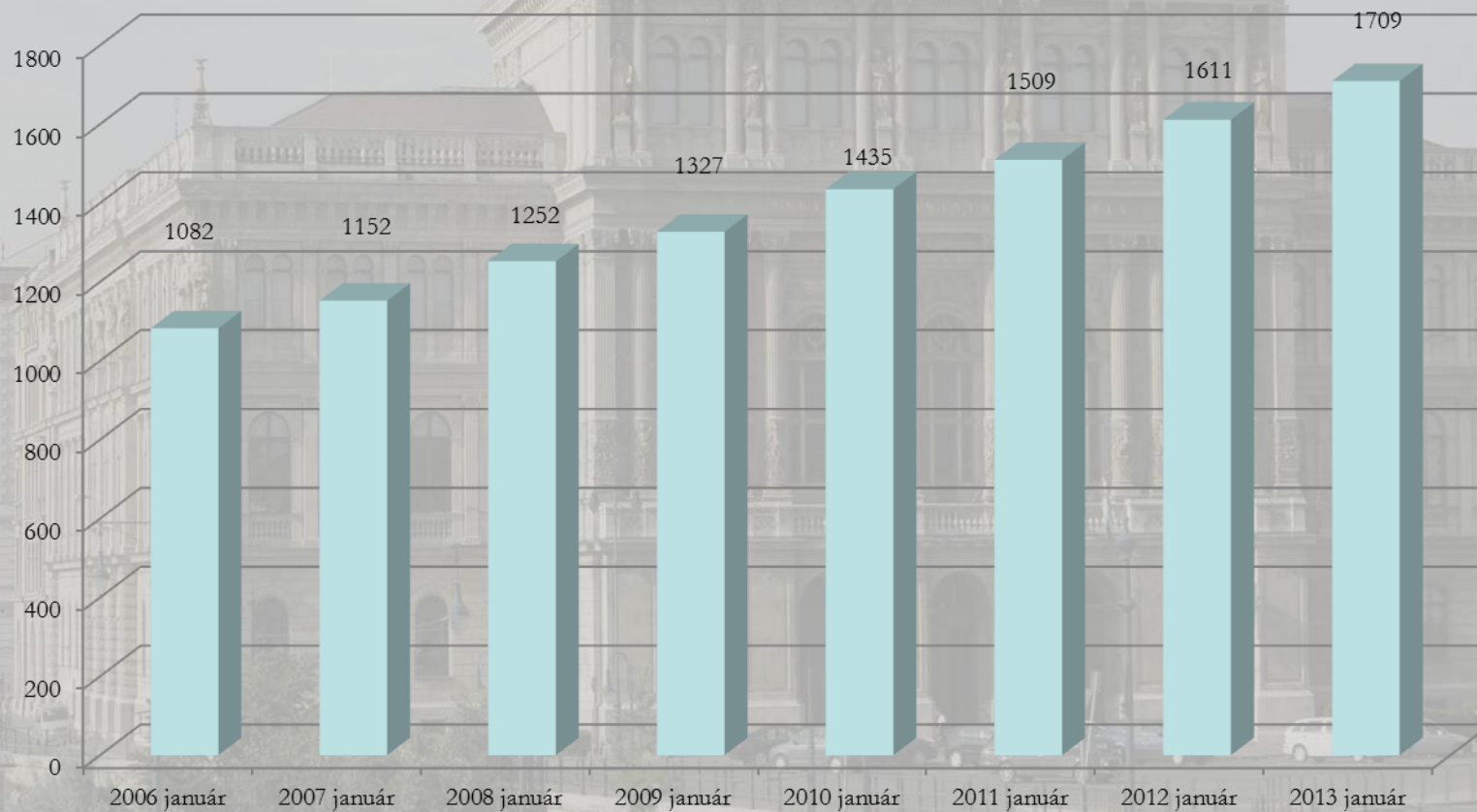
Humántudományok:

Balogh Margit	MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Fülöp Márta	MTA Természettudományi Kutatóközpont
Gángó Gábor	MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Hámori Balázs	Budapesti Corvinus Egyetem
Kontra Miklós	Szegedi Tudományegyetem
Szász Zoltán	MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Tibori Tímea	MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont
Viga Gyula	Herman Ottó Múzeum

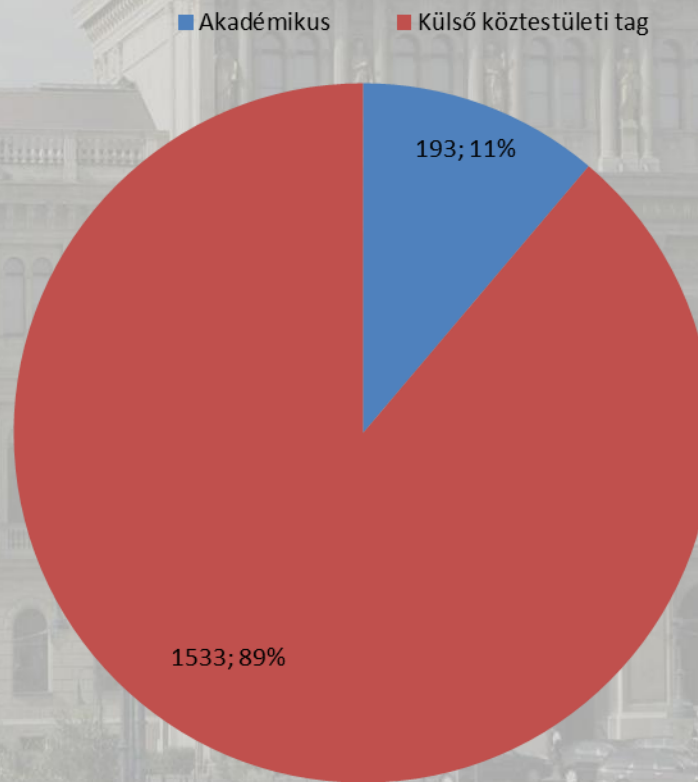
Természettudományok:

Köteles György	F. J. Curie Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutatóintézet
Kriza György	MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont
Lovas Rezső	MTA Atommagkutató Intézet
Tátrai Patrik	MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont

A MTA külső köztestülete belépési létszámának növekedése 2006-2013

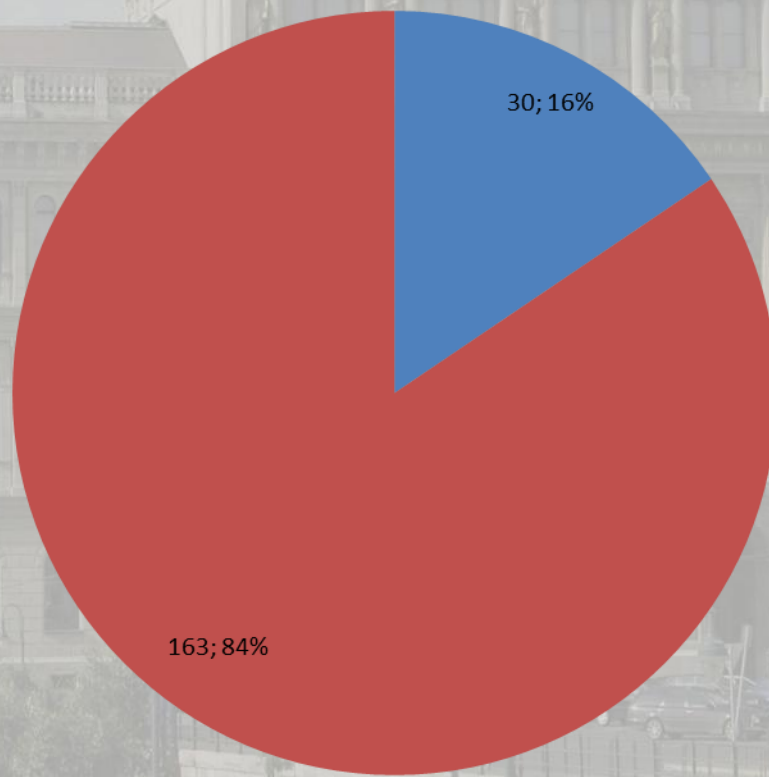

A MTA külső köztestülete 2013 május

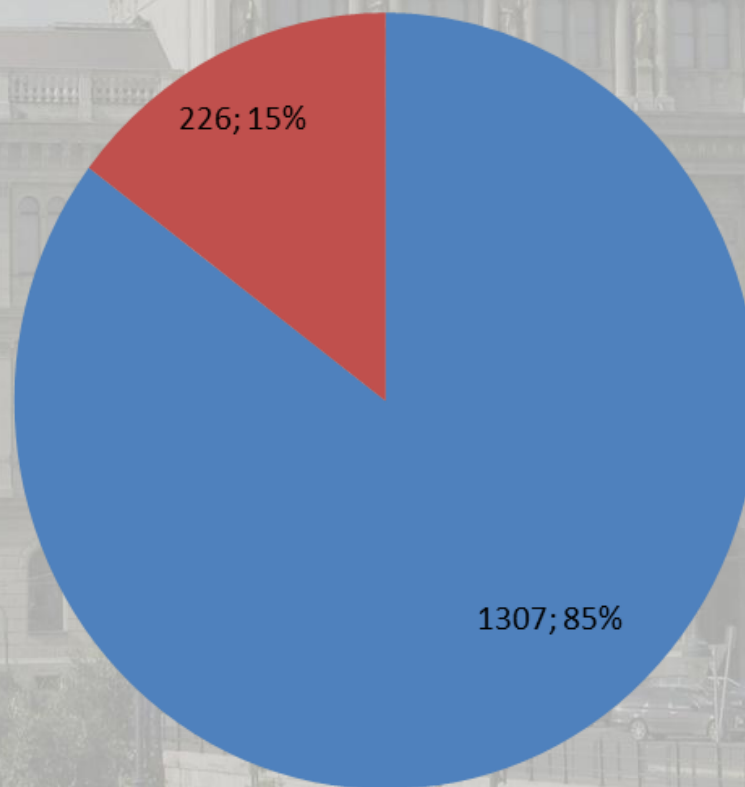
A MTA külső tagjainak megoszlása 2013 május

■ Kárpát-medence ■ Kárpát-medencén kívül

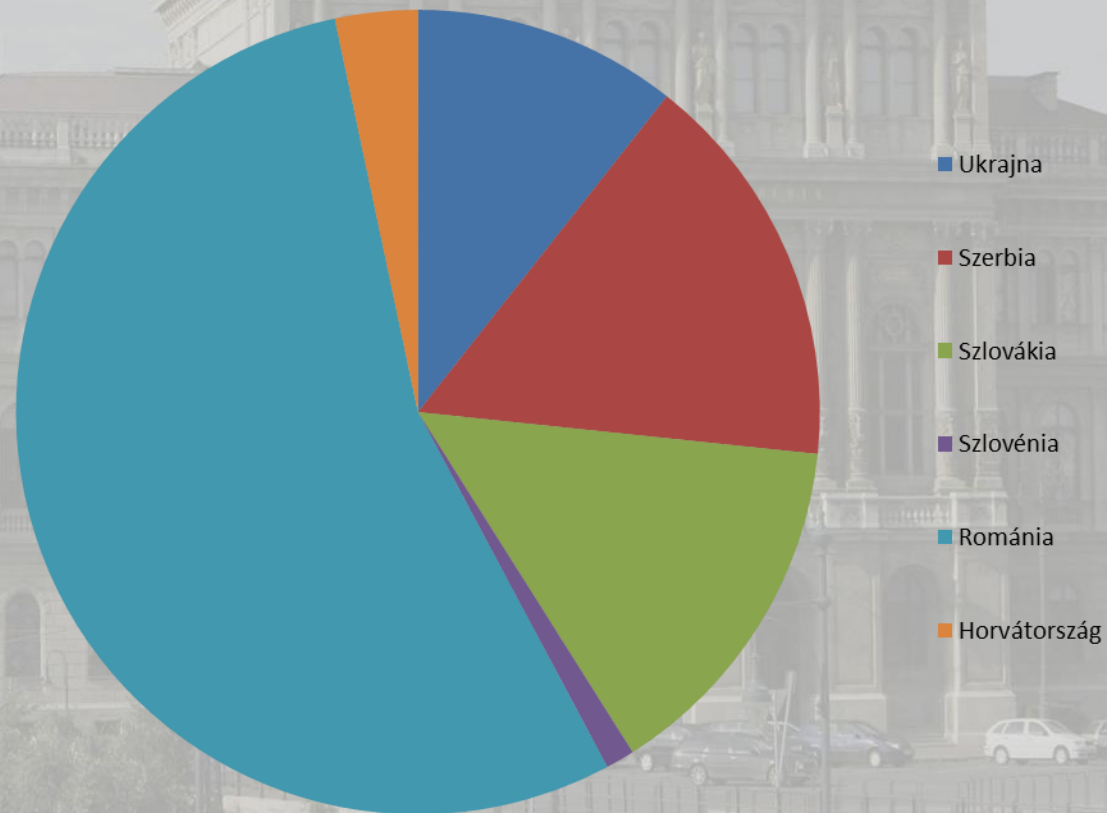

A MTA külső köztestületi tagjainak megoszlása 2013 május

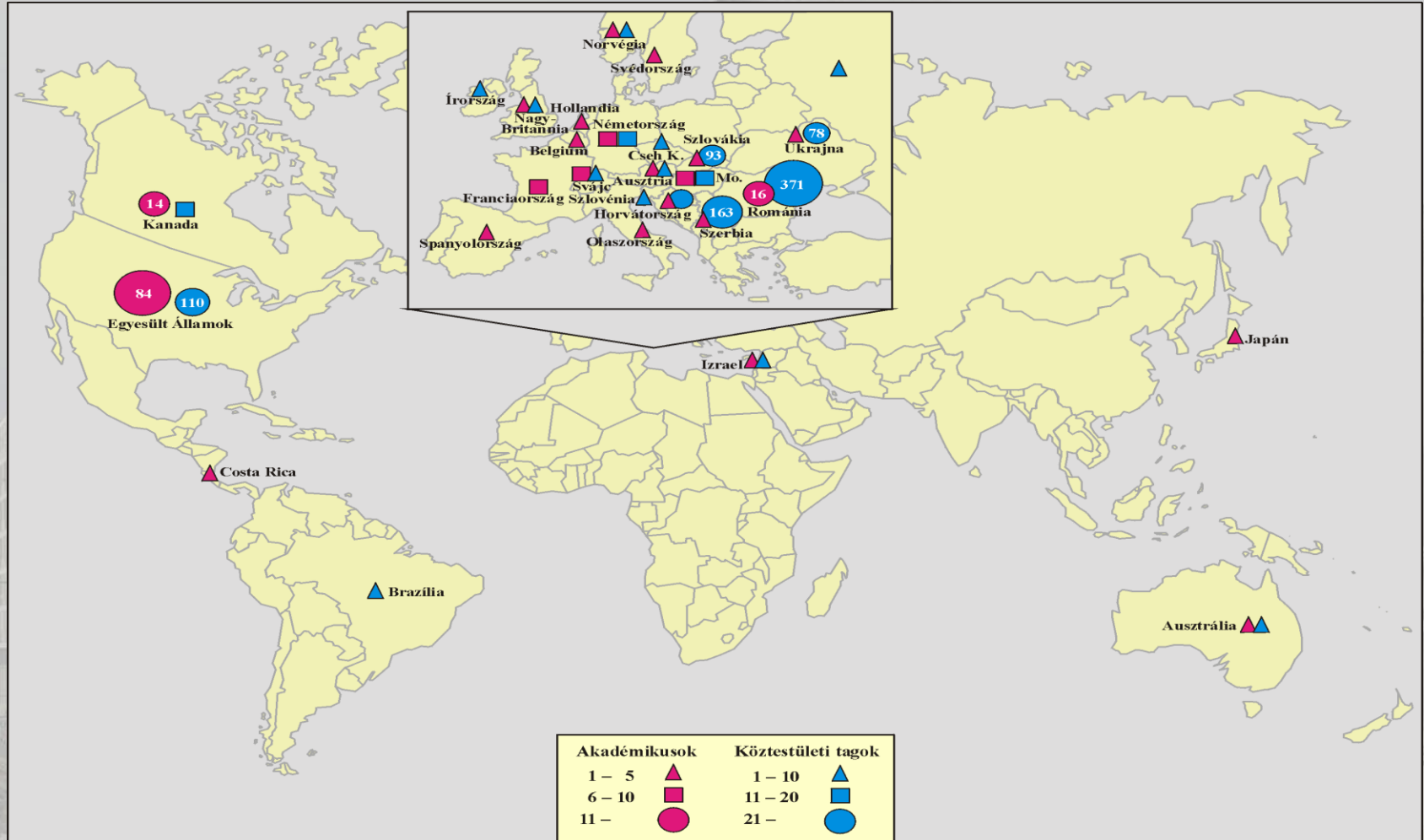
■ Kárpát-medence ■ Kárpát-medencén kívül

A MTA külső köztestületi tagjainak megoszlása a Kárpát-medencében 2013 május

Magyar tudósok szerete a világon: az MTA külső köztestülete

MÚLT

A külföldi hungarikumok gyűjtése az OSZK és más könyvtárak alapfunkcióinak megfelelően folyamatos tevékenység.

Pályázatok:

Ithaka program, 1998-2003: 20 m Ft/év

Jelzések az Akadémia köztestületének külső tagjaitól magyar értelmiségi emigránsok, tudósok hagyatékának zúzdába kerüléséről, kb. 2006-tól

Rodostó program, 2009

MÚLT

Rodostó program, 2009

(MTA, MEH, BBI, OSZK, Anyanyelvi Konferencia, OKM)

2009. október: MEH/Gémesi levél + kétnyelvű (m-a) kérdőív a határon túli magyar szervezeteknek

2009. július: MTA/Tarnóczy-levél + kétnyelvű (M-a) kérdőív az MTA külső tagjainak

2009 nyarától jelentős e-mail forgalom (pl. Papp László – pozitív, Bartus László – „hullarablók”, konkrét esetek, felajánlások)

2010. január: *Szakmai beszámoló*; Megoldott kérdések; Elrendezésre váró hagyatékok

2010. május 4.: a Nyugati Magyar Tudományos Tanács (NyMTT) ülése: a NyMTT támogatja a Rodostó program beindítását

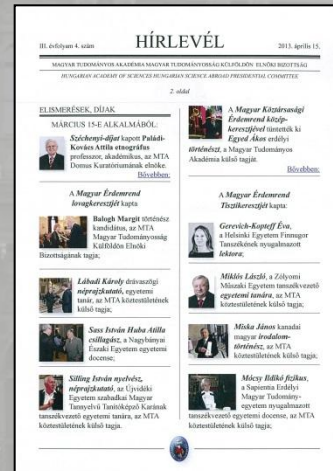
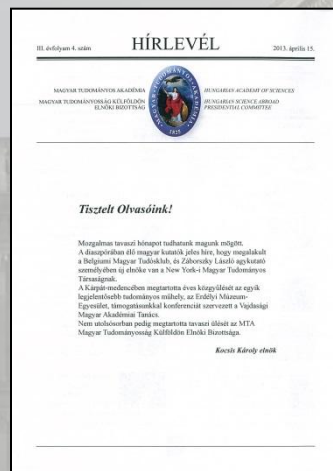
2010. július 6: körlevél a folyamatosan érdeklődőknek az esetleges folytatásról

2010. szeptember: *A Rodostó program helyzete és lehetséges folytatása* című anyag

JELEN

- *NÖB koordinációs megbeszélések*: 2012. június és július
- 2012. szeptember 8-9. Kufstein-konferencia (Felsőpulya): „*Magyar örökség Nyugaton*”
- *NKA kiírások*
 - 2011: 50 millió (felhasználva kb. 23 millió)
 - 2012: 24 millió (Bakó Elemér, Denis Sinor)
 - 2013: 20 millió
- *Klebensberg Kunó-ösztöndíj* (KIM, BBI)
- *Körösi Csoma Program*
 - 47 fő
 - USA, Kanada, Ausztrália, Dél-Amerika (Argentína, Nagy Sebastian:), Nyugat-európai országok, Dél-Afrika, Izrael
 - keret: 480 millió Ft
- *A határon túli magyarság szellemi örökségének megőrzése*, konferencia, BBI, 2013. május 29.

- Magyar Tudományosság Külföldön (MTK) Hírlevél, 2011 októberétől

- Az MTA Könyvtára folyamatos hagyaték-feldolgozó tevékenysége:

Köpeczi-hagyaték
 Illyés-hagyaték
 Molnár Tamás-hagyaték

JÖVŐ

Komplex, szakértői egyeztetésekre alapuló, integrált és folyamatos kiírás/pályázati lehetőség (NKA keretében, állandó Ithaka Kollégiummal, amelyben az érintett szakmák, intézmények képviselői jelen vannak: MTA is, a tudományos hagyatékokért), amely lehetővé teszi a nagyon különböző jellegű hagyatékok sorsának kezelését, a megnyugtató értékmentést:

- *információ beszerzés* a hagyatékok létéről
- *ösztöndíjak a helyszíni vizsgálatra*, annak eldöntésére, hogy mi lehet az állomány sorsa
- *támogatás a szállításra*, ha az szükséges
- *támogatás a feldolgozásra*, egyben tartására, kutathatóvá tételére, esetleges raktározásra, digitalizálásra
- *ösztöndíj a hagyatékok kutatására* (PhD-sok számára elsősorban)

MTA Határon Túli Magyarok Tudományos Titkársága

1051 Budapest, Nádor u. 7.

Tel.: +36 1 411-6196

E-mail: tarnoczy.mariann@titkarsag.mta.hu

Köszönöm a figyelmet!